

Виходить кожної неділі.

Ціна одного примірника 2 фен.

Дрібні рукописи редакція авторам не звертає.

Ч. 32. ————— Вецляр, 12. листопада 1916. р. ————— Р. II.

Самостійна Польща а Україна.

Дня 5. листопада 1915. року цісар Німеччини й цісар Австрії та король Угорщини видали маніфест до мешканців Варшави й Люблина про постанову Самостійної Польщі. Границь ще докладно не означено. Організація польської армії, її формування й провід будуть довершені спільними силами. На чолі цієї конституційної монархії має стояти король і сойм у Варшаві.

Отже стало ся. Польща воскресла. Воскресла завдяки не російській перемозі, а перемозі середніх держав над Росією. Німці, після російських часописів „вороги Славян“ — ставлять Самостійну Польщу!

Правда, не такою хотіли її бачити Поляки. Коли не можна добути Познаньщину, Поморя і Шлеску, то хотіли вони побачити Польщу в злуці з цілою Галичиною. Але так не стало ся. Австрійський цісар видав 1. листопада відручне писмо до президента міністрів Кербера, що він думає Галичині дати самоуправу (автономію), оскільки се буде згідне з державною єдністю Австрії. Сей проєкт має виробити той міністер і предложити до затвердження. Отже Галичина лишається ся при Австрії.

Хоч ми боїмо ся кожної автономії Галичини, як цілості, щоби Поляки не зайняли перевагу над нашою східною українською

частиною — та сей факт автономії ще належить до будуччини. Ми сподіваємо ся, що голос німецької опінії не буде не вислуханий в Австрії. Та опінія говорить устами Бовеншена (в книжці „Німеччина на проломі часу“) таке: „Східна рутенська (українська) частина Галичини **мусить бути прилучена** до племінно спорідненої української держави, якої відродження наступає.“ І ми віримо, що вона не буде належати до однієї цілості з польською частиною, хоч би Галичина лишилася ся й при Австрії!

Для нас утворення Самостійної Польщі важне тим, що тепер уже заміна східної Галичини за Польщу в мирних договорах з Росією, чого могла би домагатися Росія, — виключена. Польща самостійна! Однак бажаючи Полякам щасливого розвою в границях етнографічної Польщі, ми застерігаємо своє право що до Холмщини, як до історичної землі короля Данила, заселеної українською людністю. Далі утворення Самостійної Польщі для нас важне ще й тим, що тепер висувається наперед і наша українська справа і набирає що раз більшої ваги. Бо чи ж може бути утворення Самостійної Польщі кінцевою цілю цієї війни? На нашу думку ще анї Німеччина, анї Австрія цим не буде забезпечена від російської небезпеки. Тільки посуненням границь Росії аж за Дні-

про, тільки утворенням Самостійної України можна усунути цю небезпеку.

Економічні інтереси Польщі завжди схилитимуть її не до Німеччини, а до Росії. Польща (127,000 кв. км, 12 мільйонів людей) видає збіжжя 10 пудів на голову, отже вистарчає собі: не потребує привозу й не може вивозити нікуди. А промисловість польська далеко гірша від німецької—має збут тільки в цілій Росії. Через те Самостійна Польща по всяк час може стати рука в руку з Росією, як Румунія, маючи з нею спільні інтереси економічні, а також бажаючи відібрати давні польські землі від Австрії й Німеччини.

Супроти того Україна має спільні інтереси економічні з **осередними державами**. Вона видає 43 пуди збіжжя й 14 пудів цукру на голову, отже безпечно може вивозити $\frac{3}{4}$ тих плодів поживи. Спільний інтерес, взаємний обмін товарами міцно зв'яже ці два народи й Самостійна Україна все буде йти проти польсько-російських спільних інтересів у союзі з Німеччиною й Австро-Угорщиною.

З того висновок такий: Польща не захищить Німеччини від Росії. Тільки коли

Самостійна Польща буде відділена від Росії Самостійною Україною—тоді тільки осередні держави будуть забезпечені перед грозою війни й тоді буде **тривкий мир** на сході Європи! І тому по рішенню польської справи **мусить прийти на чергу українське питання**.

В. II.

— М и р. —

Оце недавно приснив ся мені дивний сон. Буцім то рознесла ся вістка по таборі, що війна скінчила ся! І так я зрадів, що не тямив де я находив ся в цю радісну хвилю. Але ще так не вірив, аж поки не забачив власними очима, що дійсно вже мир. Німецьке начальство стало дуже гарно поводити ся з нами й страву почали варити кращу ніж поперед.

Ото ж сниться мені, що ніби одягли нас, дали нам гарно пообідати й повели на станцію. Привели, постановили всіх у ряд і почали з нами прощати ся. Але прощали ся лишень інтелігентні, а прості все з підлоба дивили ся на нас. Але мене те не цікавило, бо я вже душою давно був на Україні.

Врешті ми рушили. Як їхало ся—добре не памятаю. Приїздимо ми до Росії в якесь місто, ме-

Українське життя в конституційній Росії.

З проголошенням маніфесту 17. жовтня 1905 року впали віковічні бюрократичні пута не лише з московського державного народу, але й недержавних народів—Грузинів, Лотвишів, Поляків, Естонців, у тім числі й з нашого українського народу. Розпав ся валуєвський замок „не було, нет і не может быть“, яким майже сорок літ було сковане вільне слово українського народу.

Власть маючим видало ся, що можна відсипати похоронну пісню по українським народі, що видало ся вигнати всяку думку з його голови про окремі національні потреби.

Але сорок літ неволі українського слова не змогли цілком знищити духовний дорібок народу, який мав за собою славу, хоч і тяжке минуле.

Як тільки прояснило ся небо над тюрмою російських народів, розійшли ся чорні хмари московського бюрократизму, український народ показав свою життєву силу,—здатність творити, а не бути тяглом і погноєм для других народів.

За значно малий час московського конституційного правління, український народ проявив себе

у всіх галузях культури. Найяскравіше відбило ся українське громадське життя в письменстві, котре в більшій частині зосереджуєть ся в журналістиці. Майже в кожному визначнішому місті на Україні повстають часописи й журнали. Закладають ся наукові й просвітні товариства, які розвивають свою широку діяльність не лише в великих містах,—як Київ, Катеринослав, Житомир, Миколаїв, Кам'янець-Подільськ., Чернігів, Баку, але й переносять свою культурну діяльність на село (Мануйлівська „Просвіта“ виділи Кам'янецької „Просвіти“ у багатьох села на Поділля і т. д. У ріжних містах повстають українські видавництва, закладають ся книгарні, бібліотеки й читальні. Оживає український театр, повстають аматорські (любительські) гуртки, які дають різні вистави й концерти.

В університетах і других школах засновують ся українські земляцтва—„Громади“, в яких гуртуєть ся українська молодіж. Шкільна молодіж домагаєть ся викладів по українській літературі, історії й з других галузів українознавства.

Українське життя не тільки зосереджуєть ся по великих містах, але в великій мірі проявляєть ся в глухих закутках малих містечок, пробиває собі дорогу й у бідну хатину селянина. Не меншу

ні не відоме, а вже нас там чекають звичайно, як гостей. Насамперед, наші землячки почали гукати: „Наші їдуть! Наші їдуть!“ Заграла музика, ми почали чоломкати ся, а де котрі й цілувати ся, а з кінцем усього пан-отець почав молебінь служити. Одслуживши молебінь, почав нас кропити свяченою водою, і так мені стало легко на тілі, мов би я на світ народив ся. Тут я згадав той час, коли нас Німці кропили своєю водою, щоби руські воші згубити, котрих ми досить принесли.

Після всього батюшка почав казати:

— Дорогі браття! Розгнівав ся було Бог на нас православних і допустив нас до такої страшенної війни. Більше ніж два роки, ми благали Господа Бога в своїх горячих молитвах, щоб простив вам наші тяжкі гріхи! На решті вблагали,— послав Господь на нашу землю мир! Але то ще не дійсний мир? Бо цей мир тільки з Німцями та з Австрійцями. Вже нам цар-батюшка написав маніфест, що мовляв Німці вже не наші вороги, бо війну ми вже покінчили і Німців і Австрійців за ворогів не вважати. З цього часу Німцям і иншим чужим народам, дозволено в Росії купувати землі й добувати оселі. А ось нині нам треба бороти ся з внутрішніми ворогами, не війною, а організацією: всім писати ся в союз руського народу. І таким робом ми зможемо побороти своїх ворогів, котрі вічно домагають ся „землі та волі, поборо-

ти тих соціалістів, котрих не тільки цар-батюшка проклинає, але й сам Бог їх ненавидить.

Я став просити голосу і добрий батюшка дав мені слово. Питає мене:

— Що ж ти, чадо, будеш казати?

Оце ж я й кажу йому:

— Так ви, батюшка, соціалістам землі й волі не давайте, а лишень нам дайте, не соціалістам, а войовникам, бо ми воювали за земельку та за волю.

А піп мені відповідає:

— Якої тобі землі треба? Хиба в нашій мати-ці Росії мало землі? Аби ти мав гроші! Ось тобі цілий Сибір не заселений. А ще мушу тобі пригадати, скільки є землі в нас у полудневих губерніях (себто на нашій Україні)! Хоч вона є по більшій частині в поміщиків, але та земелька дуже родюча, вона вас всіх кормить і нема вам чого верещати про землю, бо поміщики всього хліба сами не з'їдять, за гроші й вам продадуть.

Але я ще раз не стерпів, запитав ся:

— А той хліб, що нас поміщики годують за наші гроші, хто на його працював: поміщики з жінками, чи може й допомагали монахи з батюшками?

Але як розсердив ся мій шановний піп та як христоне мене хрестом прямо в шику, аж у очах позеленіло. Від переляку я й розбудив ся.

А. Я.

ролю в громадському життю відіграють селяни й робітники. Селянство, робітництво й дрібне міщанство з горячковістю поспішають вияснити своє національне становище. По селах засновують ся різні товариства, які передплачують українські часописи й журнали, збирають на пам'ятник Т. Шевченкові, видають досить значні грошові датки на різні культурні цілі.

Про свідомість нашого селянства в великій мірі доказом служать вибори до перших двох Дум і ті послы, яких послано у Думу. Значна більшість депутатів від українського народу були свідомі Українці. У першій Думі українські послы, щоб мати більший вплив в Думі, закладають свій клуб, в який входили б всі представники українського народу. Але поки клуб зорганізував ся Думу розпущено. Українське представництво у другій Думі, згуртоване в окремії групі— „Громада“, вносить ряд поправок до правительственного законопроекту, який торкав ся народньої освіти: 1) негайного засновання курсів української мови, літератури й історії для учителів, 2) викладів української мови й історії в учительських семінаріях на Україні, 3) щоби на університетах Київським, Харківським і Одеським увели галузі наук по українознавству. Крім того розроблюють матеріали

для внесків у Думу про автономію України, про місцеву самоуправу, про українську мову в суді, в церкві й т. д.

Та всі заходи народнього представництва були даремні. Правительство, зібравши ся зі своїми силами, пішло на рішучий крок у боротьбі з народом і його представництвом. Другу Думу, як і першу правительство розігнало. Лучших народніх представників зіслало по тюрмам і каторгам, а щоб забезпечити собі пановання змінило (3. червня 1907. р.) виборчий закон до Державної Думи. Сим законом селянське й робітниче представництво у Думі було зменшене більше, як на половину. Тай ті, що попали у третю Думу, були ставленики панів, бо на губернських виборах до Держ. Думи представників від селян вибирали (тепер також) не самі селяне, а поміщики й духовенство.

Позбавивши прав широкий загаль людності (виключно селян і робітників), правительство приняло ся відбирати й ті свободи, які під час його безсилля вдало ся виврати російським народам. Пішли різні міністерські циркуляри, сенатські розяснення, штрафи й заборони. Про духове життя нашого народу за час розправи московського уряду поговоримо у другім числі „Просвітнього Листка“.

Гость Марицав.

— Картини. —

Зеленії гаї, діброви
Та різнобарвні луги,
Лани, могили та Дніпрові
Стрімкі високі береги,
Чудові села над рікою
В густих зелених вишніках;
Шляхи, обрамлені вербою,
Ставки в барвистих берегах,
Стрункі високії тополі
В селі, неначе сторожі,
І збіжжє золоте на полі,
І степ широкий і безмежний,
І неба сяєво чудове,
І все кругом,—мов Божий рай,
Чи фантастичний дивний край—
Все радувать тебе готове.

* * *

Ба ні, не все: ті красюди,
Що ніжно так ласкають зір,
Народнім лишеньком повіті,
Помиті кровю з давніх пір;
Там стогне люд в обіймах горя,
Ллючи потоки гірких сліз...
Багато їх Дніпро до моря
З своїми хвилями відніє!..
Дари свої родючі поле
Панам ледачим віддає,
А хлібороб голодний, голшій
Збірає, сіє... не своє.
Пиха вельможної людини,
Убогих праця та нужда,
І піт, і сльози, як вода...
Які ж сумні ці картини!

К. Барва.

Із таборового життя.

В неділю, 5. листопаду, заходом Артисичного Т-ва ім. М. Лисенка й „Просвітної Громади ім. М. Драгоманова“ відбув ся безплатний вокально-музичний концерт з деклямаціями.

На скору руку зорганізований з більш-менш фахових співаків хор досить гарно виконав популярні народні пісні.

Перед співом т. Л. в промові зхарактеризував нашу українську пісню, її красу й багатство, прослідивши в історичному огляді також громадський бік української пісні.

Орхестра музики в перший раз виступала в кількох номерах в симфонічному складі і хоч струнні сили були замалі, все ж виконання пес було гарне. З повною певністю пройшли досить складні річч в виконанні духової орхестри.

В деклямаціях велике вражіння зробив т. П. „Гамалією“ т. Шевченка, а найбільш гучні оплески

викликав т. Ш. гумористичною деклямацією про сповідь у попа та сатиричними куплетами на злоби дня в таборі.

В кінці залунав гімн „Ще не вмерла Україна“, а потім понесли ся до хору й орхестри голоси: „Січ! Січ!...“ і орхестра з хором виконали улюблений товаришами січовий марш: „Гей там на горі“.

Театр зпочатку концерту був повнюсенький, але після перерви людей значно менше стало: видно товариші не при звичайні ся довго слухати музику.

Цікаво ще те, що багато земляків не люблять оплесків, рахуючи їх за прояв ніби то дикости: „От—каже—залипали, наче в перший раз попали в театр!...“
В. Г.

Генеральна Старшина 6. листопада відбула своє чергове засідання. По звітах представників таборових організацій з діяльності їх за минулий тиждень, ухвалено порядок віча на середу й суботу. За сим т. Скоропис подав до відома, що учителям дозволено прогулюку до німецької школи, та що командатура уряджує в лазареті таку салю, де б могли відбувати ся курси неграмотних для хорих, літературні читання, або читання з чарівним ліхтарем і т. п. Упорядкувати це доручено Просв. Громаді ім. Драгоманова. Довший час заняло підготовання організацій до участі в Установчій Раді. Закінчило ся зібрання різними дрібними справами.

С. К-ий.

Кооперативна чайня. У понеділок, 6. листоп. в 7. год. вечора відбули ся збори чайні зі слідуочим порядком дня:

1. Читання протоколу.
2. Звіт управи й ревизійної комісії.
3. Розділ зиску.
4. Вибір членів управи й ревизійної комісії.
5. Вибір референта для чайної від „Пр. Вид.“
6. Справа створення спілки кооперативів українських таборів і справа курсів кооперації.
7. Вільні внесення.

Звіти управи й ревизійної комісії приймають ся без дискусій. Далі голова подає проєкт управи що до поділу зиску.

Розвиваєть ся горяча дискусія, після якої увесь зиск поділяєть ся так: увесь свій дивиденд в сумі 168 м. 30 ф. члени одноголосно ухвалюють на українських дітній, котрі побрані з окупованих земель і находять ся в таборах у Австрії. Сюди ж долучена й та сума, яка була пропонована управою на редакційну секцію—62 м. 50 ф.

Разом на дітній ухвалено 230 м. 80 ф. На волинські школи ухвалено—62 м. 50 ф.; на редакцію Вістника Союзу Визволення України 25 м.; на лазарет хорим 35 м.; на соціальну секцію 12 м. 50 ф.; на фонд стипендії українського сина 10 м.; на пам'ятник помершим товаришам 42 м. 50 ф. і 64 м. 45 ф. до запасного капіталу.

Після цього Президент С. В. У. т. Скоропис сказав, що між тими зборами, на яких він був останній раз і зборами теперішніми є велика різниця. Теперішні збори показали товариство справдішніми громадянами, котрі взагалі не тільки мають добре українське серце, але й практичний розум. А це служить запорукою нашої кращої будучини.

Від Президента збори довідалися, що командант згодився вже передати таборову кантину в руки Чайні, й що то станеться в скорому часі. Далі вибрали 4 членів управи, на місце вибувших. На цьому зборі були перервані. Продовження має бути в неділю о 9 год. ранку.

Добре було би, щоб товариші й надалі приходили на збори в такій кількості, як цього разу.

О. Ч.

Т-во „Воля“ 6. листопада відбулися загальні збори т-ва „Воля“. На зборах обговорювалась справа, в якій відносини має стати Т-во до центрального комітету, котрий засновав ся в таборі Раштат. Комітет цей має на меті об'єднати в одну організацію соціальні секції таборів Раштатського, Зальцведельського і т-во „Волі“ Вецлярського табору.

Справу відносин т-ва „Воля“ до центрального комітету збори передали комітету Т-ва на обговорення, після котрого має намітити проєкт відносин і приставити на слідуєчі загальні збори для затвердження. Далі в зв'язку з тим, що в таборі мають наступити деякі зміни по відношенню до просвітно-організаційної праці, головне, що ведення праці переймає на себе Генеральна Старшина, головою Ген. Старшини має бути полонений Українець, то Т-во застановилося над наміченням кандидата на голову Ген. Старшини і вибрало таким т. А.

Крім сього вибрано одного до комітету Т-ва, тому що один із членів відмовився од своїх обов'язків. Принято нових членів більше 20. Люди чим раз більше освідомлюються і з великою охотою пристають до організацій. Пристають, бо бачать, що вся сила в єднанні. На зазов— „гуртуйтеся!“ гуртують ся т.т. більше і більше навкруги кожного гуртка і набірають ся свідомости й сили розуму.

Для більшої практичності т-во „Воля“ ще з початку поділено на менші гуртки— „на губернії“. Кожна губернія має свій комітет з 3-х членів. Збори ухвалено, щоби губернії відбували точні свої зібрання й реферати.

Рух-Голь.

Установча Рада. До сього часу в нашому таборі, як і в інших українських таборах, просвітна робота, як також провід в таборових організаціях, були в руках Просвітного Відділу. Але практика таборового життя показала, що в інтересі дальшого розвитку його, як також для вироблення більшої самодіяльності у т.т. полонених було б наразі, щоб полонені перебрали в свої руки ініціативу й провід просвітної й організаційної роботи.

Для цієї цілі й були скликані 7. листопада збори зарядів всіх таборових організацій, які при-

няли назву Установчої Ради. Ся Установча Рада ухвалила, що провід праці в таборі від нині переймає на себе Генеральна Старшина, яка складається з представників всіх правних організацій в таборі. Правною таборовою організацією визнається ся кожна громадка т.т. полонених і тих Українців, що мають вступ до табору, яких об'єднує спільна ціль, які мають правильні періодичні зібрання, платять членські вкладки в свою касу, мають виборний заряд і статут, затверджений Генеральною Старшиною. Голова Генеральної старшини писар і скарбник на сей раз вибираються ся Установчою (а на далі) Генеральною Радою на 3 місяці. Генеральна Рада має бути періодичними нарадами зарядів всіх існуючих у таборі й заступлених у Генеральній Старшині організацій. Відбуватиме свої зібрання Ген. Рада щотижня.

Відносини свої до Союзу Виз. України Генеральна Старшина визначає тим, що вона приймає програму Союзу, довіряє йому цілковито й доручає заступати всі організації назверх.

Референта для взаємовідносин між полоненими й командою визначає Союз.

Такі основні підвалини поклала Установча Рада для дальшої роботи в таборі.

С. Троянда.

Віче. Згідно з постановою Просвітної Громади ім. М. Драгоманова, (днів. 31 число „Просвітн. Листка“) в середу 8. листопада в салі Народного Дому відбулося ся загальне табове віче.

Першим промовляв т. Скоропис. Він повідомив присутніх на вічу, що за минулий тиждень у внутрішньому житті табору зайшли важні зміни. (Про ці зміни подаємо в уступі „Установча Рада“.)

Просвітно-організаційним життям в таборі кермує від нині Генеральна Старшина, а члени Просв. Від. можуть входити в склад Генеральної Старшини остільки, оскільки їх виберуть своїми представниками ті організації, в які вони можуть вступити, як звичайні члени.

Далі подав звіт Роздавочний комітет. Віче прийняло звіт на увагу й одобрило рішення комітету давати макарон більше тим, що в лазареті, бо зовсім зрозуміло, що хорі потребують кращої їжі, ніж інші полонені.

Відносно фершалів та їх відношення до хорих у лазареті прийшли до того висновку, що кожний незадоволений відношенням фершалів до хорих, може звертати ся до Генеральної Старшини, а фершали повинні рахувати ся з зарядженнями тієї організації.

Врешті приступлено до огляду світових подій. З огляду на те, що часу зіставало ся дуже мало, референт, т. С. поминув події на фронтах, а перейшов до найсвіжішої події, що стала ся на сьому тижні, а се до утворення Самостійної Польщі.

Із реферату віче довідало ся, що спонукало центральні держави утворити Самостійну Польщу (днів. передовицю), як вони підготовляли ґрунт до утворення цієї держави, надаючи що раз більше прав Полякам.

Польське Королівство по Віденському конгресі 1815. року мало під Росією широку автономію і

тільки мусіло признавати своїм королем царя російського. Завдяки ж відомій політиці російського правительства, „Царство Польське“ врешті стало звичайною російською провінцією, т. зв. „Прівислянським краєм“ без жадних прав.

Отже не дивно, що Поляки з вдячністю прийняли від центральних держав те, чого довгі роки даремно домагалися від Росії.

В звязку зі створенням Самостійної Польщі стоїть і автономія Галичини, яку Австрійський цісар проголосив 4. листопаду.

В решті референт закінчив заклик, щоби ми завсїгди стояли на поготові, бо може стати ся й з Україною те, що стало ся з Польщею та щоби ми набирали ся свідомости наших інтересів.

За пізнім часом віче мусили на цьому закрити.

Г. Трутень.

В І Й Н А.

(від 2. до 8. листопада 1916.)

Французько-англійський фронт.

Ратувати Румунію взяли ся всі союзники на своїх фронтах. Над Сомою підняла ся 5. листоп. знов кривава битва на просторі 20 км. В тій битві взяли Німці 10 офіцерів, 380 жовнірів, 11 скорострілів. Вони там знищили бомбами з літаків великий склад оружа. Під Верденом уступили Німці зі зруйнованого форту Во; а під Реймсом зачала ся стрілянина.

Італійський фронт над Сочею.

Так само Італійці почали наступи над Сочею (Ізонцо) на просторі 18 км, числом 120—150 т. людей в напрямі Лохвиці і гори Печінка, отже самі назви вказують словенські землі, які хочуть зайняти Італійці. Вони вислали свої війська до Епіру в Греції і получили ся з армією в Салоніках, так що тепер фронт сягає від Адрійського моря до Салонік.

Семигородсько-румунський фронт.

Рішальними є битви на переходах до Румунії. Вульканським, Червоної Вежі і Передеаль серед стрімких гір і снігових. Головна битва ведеть ся на північ від Камполонгу, де Румуни втратили останніми часами побіч убитих 2747 жовнірів, 24 офіцерів і 20 скорострілів. В Добруджі тихо, тільки на Констанцу біють часом гармати російської флотії. На інших місцях семигородського фронту ведуть ся завзяті бої, передовсім коло Кірлібаби і Дорни Ватри.

Галицько-волинський фронт.

Головні битви сего тижня були над рікою Стоходом, де Росіяни втратили до полону 22 офіцери 1500 салдатів 10 скорострілів. Опріч того над Нарайквою в Галичині Росіяни роблять уперті на-

ступи по кілька раз на день. Впрочім всюди з нашими виїмками тихо.

Вісти з Росії й зі світа.

Стокгольмські дивізиї з 6. с/м. подають таку звістку: Російський міністер просвіти позволив отворити в Лубнях або Києві українську гімназію, в котрій викладовою мовою має бути українська.

САМОСТІЙНА ПОЛЬЩА.

Найважнішою подією є проголошення самостійної Польщі, як дідичного конституційного королівства, цісарем Німеччини і Австрії дня 5. листопаду в Варшаві і Люблінні. Ціль висказав Канцлер Німеччини до Поляків у Варшаві: „Що Поляки повні довіря ожидати муть своєї долі з рук обох цісарів і самі рука в руку по нашій стороні будуть співділати в остаточнім осягненню великої ціли. Про се діло ми говоримо в передовиці.

ПОЛЬСЬКА АВТОНОМІЯ ГАЛИЧНИНИ.

Далеко більше обходить нас Українців відручне письмо австрійського цісаря до міністра Кербера з 4. падолиста 1916. Тим письмом поручено йому зробити проєкт автономії Галичини в національним і господарським розвою, хоч в повній зависимости від цілості монархії.

Се є уступка в сторону Поляків—хоч сей проєкт має бути щойно затвержений. Поляки хочуть виділити (80) галицьких послів з парламенту (думи) і перенести власть центральної Австрії до сойму, де вони будуть мати перевагу над Українцями, як Угри на Угорщині. Аби приневолити до сего центральне правління висувують питання, чи Австрія, чи сама Галичина буде поносити кошти реставрації (відбудови) знищеного краю. Знаємо, що знищена східна Галичина українська—то вони готові переймити на себе відбудову за право рішати все у себе. Українську Галичину можуть лишити без відбудови—а осягнути повну самовладу над Українцями, а вони не будуть вже засідати з Німцями у Відні в думі і не можуть жаліти ся перед Австрією і Європою.

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ В АВСТРІЇ.

Парляментські заступники (посли) української нації постановили одноголосно резолюцію, в якій вони рішучо протестують проти всякої зміни: Українці, що досі в австрійській думі підносили жалоби на гнет Поляків, побоюють ся з дальшим розширенням самоуправи в Галичині такого скріплення польської більшости, що Українці щойно тоді будуть під безпощадним гнетом свого національного розвою зі сторони Поляків. Голови парламентарних клубів мали зложити свої мандати, що не хочуть брати відповідальности за те, що станеть ся.

ЖАДАННЯ ПОЛЯКІВ.

У всіх великих містах і містечках Польщі і Галичини відбули ся радісні святочні зібрання з нагоди проголошення Самостійної Польщі. При такій нагоді висловив у Варшаві проф. Брудзінський жадання Поляків до центральних держав:

1) Установити регента (заступника короля) до виконання повного правління на територіях Польщі.

2) Знести границю меж землями занятыми Німцями, а Австрійцями.

3) Сотворити провізоричну державну раду з польських елементів, як орган, що мала би за задачу: а) вироблення системи правління і проєктів законів, б) організацію польської управи краю.

4) Сотворити департамент мілітарний при державній раді для зорганізованню будучого польського війська, якому має служити кадра польських легіонів.

Ці жадання цікаві для нас як зразок, як творить ся основа до самостійної держави.

ХОРОБА ЦАРЯ НИКОЛАЯ.

Цар з своєю жінкою та дітьми виїхав з головної квартири до Царського Села. Він є хорий на нерви і мусить бути довший час під доглядом лікарським.

МУКИ СИБІРСЬКИХ ЗАСЛАНЦІВ.

Як доносять петроградські дневники, соціалістичний посол до думи Ченкелі зібрав підчас свого побуту в Сибірі вражаючі вістки про долю політичних засланців в останніх часах. В околицях Николаєвська положені нові копальні серед найстрашніших багон та убійчого підсоня, в котрих працює 800 російських соціалістів засланців під доглядом заамурських козаків. Багато з тих засланців померло, багато також тяжко хорує. На 8 копалень, в яких занято тяжкими роботами 4.500 вязнів, є лиш один молодий лікар, що не покінчив ще навіть наук. З ліків можна дістати там тільки найпростіші; бандажів зовсім нема. Коли вязні жалують ся на обходжене з ними, то січуть їх за те різками і обмежують їду. Між вязнями знаходять ся також послы до другої думи. Вязні цілковито відрізані від світа. Умови праці незвичайно тяжкі: в зимі не мають вони відповідного убрання до охорони перед зимом, а в літі терплять від спеки й випарів доколочних багон. Ченкелі має намір зробити відповідні заходи у правительстві, аби вже раз покласти кінець обурюючим відносинам в згаданих копальнях коло Николаєвська. Так томлять ся в Росії тисячі і тисячі найкращих патріотів, що не допустили ся такого злочину, а бажають тільки добра своєму народови і мали відвагу виступити проти царської самоволі.

Заряд Музично-драматичного Т-ва ім. М. Лисенка складає щирю подяку всім жертводавцям, що в часі концерту, 5. листопаду, в Народнім Домі уважно віднесли ся до зазову жертвувати на будову пам'ятника померлим товаришам.

При отворенню урни були присутні: голова Т-ва т. Б., т. т. Р., Ш., А., Н. і скарбник Т-ва т. Д.

Всього жертв оказалось на суму двадцять п'ять (25) мар. 79 ф., які гроші передані т-ну К., як скарбнику Комітету по збору жертв на будову пам'ятника.

ЖЕРТВИ.

Хто жертвує.	На волинські школи.		На пам'ятник.	
	Мар.	Ф.	Мар.	Ф.
Ст-ч	—	65	—	—
Чер-к	—	15	—	—
Наг-й	—	15	—	—
Б-ко	—	20	—	15
Ш-ко	—	15	—	—
Д-ко	—	15	—	—
Т-к	1	35	—	—
К-в	—	35	—	—
П-кпй	—	15	—	—
Ш-ль	—	15	—	—
Ш-го	—	15	—	—
Щ-на	—	65	—	—
М-ко	—	35	—	—
Д-ко	—	65	—	—
В-н	—	35	—	—
К-ськпй	—	—	—	15
Г-ськпй	—	—	—	15
К-нко	—	—	—	30
Д. П.	1	—	—	—
Разом.	6	60	—	75

На пресову секцію: т. К-нко--35 ф.

На хорих табору: т. Д. П.--2 м.

На інвалідів табору Вецляр. Т.т. з робітн. команд. Рааб Левницький—3 м. Зозуля 2—м. Пилипенко—1 м. Курченко—1 м. Мпласценко 50 ф. Буячий—40 ф. Бойко—40 ф. Шапочник—40 ф. Шутенко—30 ф. Барановський—30 ф. Шкорупа—30 ф. Тетянін—30 ф. Бублин--20 ф. Костоглод--20 ф. Садовой--20 ф. Винник--20 ф. Вдовиченко--10 ф. Разом 11--м. 30 ф.; в дійсності одержано нами 11 м. 50 ф., які й будуть передані по призначенню.

Т-во „Воля“ складає щирю подяку т. т. жертводавцям, що опустили свої жертви в вивішену в чайні скриньку. Всього поступило п'ять (5) м. 83 ф., які гроші підуть на книжки Т-ва.

Переписка редакції.

Тов. К. Г. табор Пархим. „Просвітний Листок“ будемо вам вислати.

Тов. А. М. табор Пархим: Ваше прохання про книжки для театру передали в С.В.У., бо у нас з таких книжок зайвих не знайшло ся.

Багато товаришів звертаєть ся до нас з проханням вислати книжки: Кобзар, Історію України (з картинками), Географію та інші. Коли такі прохання нами, як скорій не виконують ся, то тільки тому, що не завжди є в запасі потрібні книжки. Будемо старати ся доставати ті книжки й задовольняти товаришів.

Прохаємо т.т. на робіт. командах, які звертають ся з усякими проханнями, щоб обов'язково подавали свою точну адресу, бо без цього справи не можливо виконати.

Поправка. Жертва на пам'ятник 6 мар. 6 фен. з робітничої команди Алендорф зібрана від всієї команди, а не від трох душ, як надруковано в 29 числі „Просв. Листка.“

МІСЯЧНЕ ЗВІДОМЛЕННЄ кооперативної чайні за м. жовтень 1916. року.**П Р И Б У Т К И.****Р А Х У Н О К К А С И.****В И Д А Т К И.**

	мар.	ф.		мар.	ф.
Решта на 1. жовтня.	1931	31	Куплено краму	1600	90
Поступило за жовтень.			Виплачено боргу	4523	21
Паєвого	1	80	Вернено паїв	1	50
Внесено вкладів	38	—	Вернено вкладів	35	—
Краму	5986	48	Видано дивіденди	88	55
За ящики від товару	8	70	Видано жертв.	148	15
Пожертвовано	6	70	Видано за помози прислужі й робітникам.	131	60
			Канцелярські прилади	6	61
			Куплено майна	16	25
			Торгові й інші трати.	106	60
			Решта на 1. листопада	1314	62
Білянс	7972	99	Білянс.	7972	99

П Р И Б У Т К И.**Р А Х У Н О К К Р А М У.****В И Д А Т К И.**

	мар.	ф.		мар.	ф.
Решта на 1. жовтня	2567	45	Продано краму	5986	48
Краму	4912	25	Витрачено краму на упр. присл. й роб.	64	50
Остаток краму	67	92	Зіпсовано краму	4	05
Загального зиску за жовтень	672	30	Решта на 1. листопада	2164	89
Білянс.	8219	92	Білянс	8219	92

П Р И Б У Т К И.**Р А Х У Н О К З И С К І В І С Т Р А Т****В И Д А Т К И.**

	мар.	ф.		мар.	ф.
Зиск від продажу баньок і ящиків	8	70	Торгові трати	19	08
Остаток краму.	67	92	Канцелярські прилади	12	37
Загального зиску за крам	672	30	Куплено майна	16	25
			Запомога прислужі і робітникам	131	60
			Поправка кімнати прислужу чайні.	16	04
			Видано на часописі.	2	28
			Витрачено крам. на упр., присл. й роб.	55	39
			За доставку краму з міста.	8	47
			На ревізійну комісію	—	64
			Зіпсовано краму	4	05
Білянс.	748	92	Чистого зиску за жовтень	482	75
			Білянс.	748	92

А К Т И В.**БІЛЯНС** на 1-е листопада 1916. року.**П А С И В.**

	мар.	ф.		мар.	ф.
У касі готівки.	1314	62	Капітал:		
Краму	2164	89	Пайовий	362	70
			Вклад	75	—
			Нерухомий	30	—
			Запасний	865	85
			Фондовий	168	27
			Борг	247	—
			Невиданої дивіденди	622	31
			” ” жертвен.	625	63
Білянс.	3479	51	Чистий зиск за жовтень	482	75
			Білянс.	3479	51

Ч Л Е Н И

	Членів	Сума паїв.	
		мар.	ф.
На 1-е жовтня було членів	1121	362	40
За жовтень вписалося	6	1	80
” ” вписалося	5	1	50
На 1-ше листопада числиться членів	1122	362	70

У П Р А В А.